

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 965

van **MAURITS VANDE REYDE**

datum: 20 juli 2021

---

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

O&O-uitgaven - Bedrijven

Uit nieuwe cijfers (ECOOM 3%-nota, juni 2021) blijkt dat 76% van alle O&O-uitgaven in 2019 in Vlaanderen werd gefinancierd door de private sector, wat een zeer groot aandeel is in internationaal perspectief. De private financiering bedraagt 2,55% van het bruto regionaal product (brp) en de publieke financiering 0,80% van het brp.

De bedrijven zorgen dus voor het merendeel van de O&O-activiteiten in Vlaanderen.

1. Klassiek zijn in Vlaanderen de O&O-uitgaven van de bedrijven geconcentreerd bij een beperkte groep van grote ondernemingen. Enkele jaren geleden bijvoorbeeld gebeurde ongeveer 80% van alle O&O-bedrijfsuitgaven door een 200-tal bedrijven.
  - a) Welke cijfers zijn er op vandaag beschikbaar m.b.t. de concentratie van de O&O-uitgaven bij bedrijven? Welk aandeel van de bedrijfsuitgaven voor O&O in Vlaanderen gebeurt respectievelijk door de top 50, top 100 en top 200 van bedrijven?
  - b) Welke conclusies trekt de minister uit deze verdeling?
2. Hoe zijn de O&O-uitgaven bij bedrijven verdeeld in functie van de verschillende grootteklassen van de bedrijven (grootteklasse op basis van het aantal personeelsleden)? Graag een overzicht zowel in absolute als relatieve termen.
3. Hoe zijn de O&O-uitgaven bij bedrijven sectoraal verdeeld? Graag een overzicht zowel in absolute als relatieve termen.
4. Uit de 3%-nota blijkt tevens dat het tewerkgestelde O&O-personeel in Vlaanderen eveneens toeneemt.

Kan de minister een overzicht geven van het aandeel O&O-personeel in functie van de grootteklasse van de bedrijven (grootteklasse in functie van aantal werknemers)?

5. Uit vroegere cijfers bleek dat vooral kleine bedrijven (minder dan 10 werknemers) zeer O&O-intensief zijn (gemeten als interne O&O-uitgaven t.o.v. de omzet).

Kan de minister een overzicht geven van de meest recente cijfers m.b.t. de O&O-uitgaven relatief t.o.v. de omzet per bedrijfsgrootteklasse (grootteklasse in functie van aantal werknemers)?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

ANTWOORD

op vraag nr. 965 van 20 juli 2021

van **MAURITS VANDE REYDE**

Algemene opmerking :

Een uitvoerige analyse van de O&O-uitgaven en het O&O-personeel in de bedrijven zal terug te vinden zijn in het Vlaams Indicatorenboek WTI 2021, dat eind september beschikbaar gesteld zal worden op basis van de analyses die door het Expertisecentrum O&O Monitoring gebeurden. Enkele opmerkelijke vaststellingen willen we hier al meegeven.

1. a.

O&O-uitgaven	2017	2018	2019
Top 50	57,1%	54,0%	50,1%
Top100	66,3%	63,0%	58,6%
Top200	75,5%	72,8%	68,0%
overige O&O uitgaven > top 200	24,5%	27,2%	32,0%

Ten opzichte van 2017 stijgt het aandeel van de kleinere O&O spelers in de totale O&O-uitgaven voor 2018 en 2019 toch aanzienlijk zeker omdat er ook een forse absolute stijging is van de O&O- uitgaven globaal in de periode bij de bedrijven. De top200 O&O-spelers vertegenwoordigen wel nog meer dan 2/3 van de totale O&O-uitgaven en de top50 spelers vertegenwoordigen nog steeds de helft van de O&O-uitgaven, maar die aandelen zijn in een tijdspanne van 3 jaar dus toch beduidend gedaald.

b. De stijging van de O&O-uitgaven bij de ondernemingen is toe te schrijven aan vier factoren. Er is een toename van verschillende fiscale maatregelen waardoor het voor ondernemingen interessanter is om te investeren in O&O. Bedrijven stappen volop op de trein van de toenemende digitalisering en investeringen in digitale innovaties. Tot slot is er een sterke toename van O&O-uitgaven bij de biofarmaceutische ondernemingen én ook een groei van klinisch onderzoek.

De vaststelling dat ook kleine spelers meer spendeerden aan O&O is zeker een interessant gegeven naast de bovenstaande conclusies. Vlaanderen wordt gekenmerkt door een sterk KMO-weefsel en deze KMO's kijken blijkbaar steeds meer richting innovatie/O&O en/of digitalisering.

2. De meeste O&O-uitgaven situeren zich bij de grootste bedrijven , maar zoals uit de verdeling blijkt, vertegenwoordigen de microbedrijven en of de KMO's ook een aanzienlijk aandeel in de totale O&O-uitgaven voor 2019. We zien ook dat het relatieve aandeel van micro-ondernemingen, met minder dan 10 werknemers, in het totaal is toegenomen, vergeleken met de cijfers bekomen voor 2016 en 2017: van afgerond 3% naar 6%.

Grootte van de onderneming	Aandeel in de totale o&o uitgaven (2019)
0-9 personeelsleden	6,10%
10-49 personeelsleden	15,80%
50-249 personeelsleden	21,60%
250-499 personeelsleden	15,40%
500 of meer personeelsleden	41,10%

3. Men kan de O&O-activiteiten op verschillende manieren toekennen aan een sector. Enerzijds kan men kijken naar de sector van de O&O-activiteiten, anderzijds naar de sector van de hoofdactiviteit van de onderneming die ze uitvoert. Zo zijn er, bijvoorbeeld, groepen die hun O&O-activiteiten voor een belangrijk deel concentreren in hoofdkantoren. De NACE-code voor de hoofdactiviteit van deze entiteiten is dan die van 'hoofdkantoren' (en hun O&O- uitgaven worden dan meegeteld bij de sector van deze hoofdactiviteit ('hoofdkantoren' in het voorbeeld), terwijl het gebruik van de NACE-sector van de bedrijfstak van de ondernemingen waarvoor hun onderzoeksactiviteiten gebeuren, leidt tot de schatting van de uitgaven volgens O&O-sector (vb. voedingsindustrie, chemische industrie, vloerbedekkingsindustrie, auto-industrie, ...).

Hieronder vindt men de verdeling van de uitgaven voor interne O&O in 2019 over de sectoren van de O&O-activiteiten.

Nace-codes	Nace-omschrijving	Aandeel in O&O uitgaven 2019
16-18,31	Papier/Hout/Kurk/Meubelen/Drukwerk	1,00%
13-15	Textiel/Kleding/Leer	1,00%
19,22-23	Raffinaderijen/Rubber/Kunststoffen/Niet-metaalhoudende minerale producten	2,50%
10-11	Voeding/Dranken	3,30%
01-09,12,32,35-43	Overige industrie	5,30%
45-47	Groot- en detailhandel	1,50%
24-25,33	Metaal/Reparatie en installatie van machines	5,60%
49-58,64-70,73-99	Overige diensten	5,80%
28-30	Machines/Voertuigen	9,10%
26-27	Informatica/Elektronische en optische producten/Elektronica	10,50%
20-21	Chemie/Farmaceutische industrie	33,80%
59-63,71	Productiehuizen/Telecom/ICT/Ingenieurs/Technische testen	20,60%

Koploper is duidelijk Chemie/Farmaceutische industrie (NACE 20-21), gevolgd door de hightech sectoren Productiehuizen/Telecom/ICT/Ingenieurs/Technische testen (NACE 59-63, 71), Informatica/Elektronische en optische producten/Elektronica (NACE 26-27), en Machines/Voertuigen (NACE 28-30). Deze vier groepen samen vertegenwoordigen ruwweg drie kwart van de uitgaven voor interne O&O van de ondernemingen in Vlaanderen.

Daarnaast kan ook de verdeling gemaakt worden van de uitgaven voor interne O&O in 2019 over de sectoren van de hoofdactiviteit van de ondernemingen.

Nace-codes	Nace-omschrijving	Aandeel in O&O uitgaven 2019
16-18,31	Papier/Hout/Kurk/Meubelen/Drukwerk	0,80%
13-15	Textiel/Kleding/Leer	0,90%
19,22-23	Raffinaderijen/Rubber/Kunststoffen/Niet-metaalhoudende minerale producten	2,30%
10-11	Voeding/Dranken	2,00%
01-09,12,32,35-43	Overige industrie	3,20%
45-47	Groot- en detailhandel	4,30%
24-25,33	Metaal/Reparatie en installatie van machines	4,70%
49-58,64-70,73-99	Overige diensten	8,50%
28-30	Machines/Voertuigen	7,80%
26-27	Informatica/Elektronische en optische producten/Elektronica	8,40%
20-21	Chemie/Farmaceutische industrie	20,60%
59-63,71-72	Productiehuizen/Telecom/ICT/Ingenieurs/Technische testen/O&O	36,50%

Het patroon verschilt wel ten opzichte van de verdeling over de sectoren van de O&O-activiteiten (zie eerste opdeling hierboven): het aandeel van Chemie/Farmaceutische industrie (NACE 20-21) neemt af, terwijl het aandeel van Productiehuizen/Telecom/ICT/Ingenieurs/Technische testen/O&O (NACE 59-63, 71-72), van Groot- en detailhandel (NACE 45-47), en van Overige diensten (NACE 49-58, 64-70, 73-99) toenemen.

Dit kan verklaard worden door het fenomeen dat heel wat O&O-activiteiten ten dienste van bepaalde sectoren uitgevoerd worden door, enerzijds, ondernemingen waarvoor deze O&O-activiteiten zelf hun hoofdactiviteit vormen (NACE 72), en, anderzijds, door hoofdkantoren (NACE 70.10), holdings (NACE 64.20), of entiteiten wiens hoofdactiviteit groothandel is (NACE 46). Met name wanneer het gaat om O&O-activiteiten ten dienste van Chemie/Farmaceutische industrie (NACE 20-21), gebeuren die voor ongeveer een derde van de totale uitgaven ten dienste van deze sector in dergelijke gespecialiseerde O&O-ondernemingen, hoofdkantoren, holdings, of ondernemingen met als hoofdactiviteit groothandel.

Met andere woorden, de NACE-code voor de O&O-activiteiten is dan 20-21, maar wanneer we kijken naar de NACE-code voor de hoofdactiviteit van de ondernemingen die deze O&O uitvoeren, dan zitten zij bij de groepen: Groot- en detailhandel (NACE 45-47); Overige diensten (NACE 49-58, 64-70, 73-99); of Productiehuizen/ Telecom/ ICT/ Ingenieurs/ Technische testen/O&O (NACE 59-63, 71-72).

Al naargelang we ondernemingen klasseren volgens de NACE-code van hun hoofdactiviteit dan wel die van hun O&O-activiteiten, zien we verschuivingen. Echter, ook bij de classificatie volgens de hoofdactiviteit van de onderneming, zien we dat ongeveer drie kwart van het totaal van de uitgaven voor interne O&O van de ondernemingen in Vlaanderen gebeurt door vier groepen van hightech sectoren: Chemie/Farmaceutische industrie (NACE 20-21), Productiehuizen/Telecom/ICT/Ingenieurs/Technische testen/O&O (NACE 59-63, 71-72), Informatica/Elektronische en optische producten/Elektronica (NACE 26-27), en Machines/Voertuigen (NACE 28-30).

4.

Grootte van de onderneming	Aandeel in het totale o&o personeel (2019)
0-9 personeelsleden	8,40%
10-49 personeelsleden	22,00%
50-249 personeelsleden	26,10%
250-499 personeelsleden	12,50%
500 of meer personeelsleden	31,00%

We zien dat een groot aandeel van het O&O-personeel tewerkgesteld is bij grote ondernemingen. Daarnaast valt op dat het relatieve aandeel van micro-ondernemingen, met minder dan 10 werknemers, in het totaal licht is toegenomen in 2019, vergeleken met 2017 van afgerond 6% naar 8%.

Twee derde van deze O&O-actieve micro-ondernemingen behoren tot de sector Productiehuizen/Telecom/ICT/Ingenieurs/Technische testen/O&O (NACE 59-63, 71-72), en binnen deze groep komen voornamelijk softwareontwikkeling (NACE 71) en ingenieurs (NACE 71) vaak voor. Dat kleine software en ingenieursbedrijven belangrijke spelers kunnen zijn op vlak van O&O, mag ook blijken uit het feit dat nogal wat ondernemingen die overheidssteun krijgen van VLAIO voor innovatie- en O&O-projecten, binnen deze groep vallen.

5.

Grootte van de onderneming	O&O uitgaven/omzet (2019)
0-9 personeelsleden	10,70%
10-49 personeelsleden	2,78%
50-249 personeelsleden	2,28%
250-499 personeelsleden	2,73%
500 of meer personeelsleden	1,52%

Kleine ondernemingen, met minder dan 10 werknemers zijn inderdaad relatief meer O&O-intensief. Hoewel deze kleine ondernemingen in absolute termen kleine O&O-spelers zijn in vergelijking met de top-50 ondernemingen, zijn ze dus wel intensief met O&O bezig.

De meerderheid van deze micro-ondernemingen met relatief hoge O&O-intensiteit zijn hightech dienstenondernemingen. Gemiddeld zijn ze ook jonger: de mediaan van het jaar van oprichting van deze O&O-actieve ondernemingen met minder dan 10 werknemers is 2010 voor de cijfers voor 2019. Voor de overige O&O-actieve ondernemingen is de mediaan van het jaar van oprichting 1994 voor de cijfers voor 2019. De helft van de bevraagde ondernemingen uit de sector O&O-diensten (NACE 72) zijn dan ook micro-ondernemingen met minder dan 10 werknemers.